

EVOLUȚIA EXPORTULUI DE STRUGURI DE MASĂ

Tatiana IAȚIȘIN

Cercetător științific,

Institutul Național de Cercetări Economice,

Republica Moldova

tatianaiatisin@yahoo.com

Abstract

One of the key sectors of the Moldovan economy is viticulture, where a progressive trend has prevailed in recent years. In 2020, the grape harvest in the Republic of Moldova amounted to 462 thousand tons, of which table grapes 84.4 thousand tons. The total export volume of table grapes from Moldova amounted to about 41.3 thousand tons. Moldova exported grapes to 22 countries and half the total exports are oriented to Russia.

Key words: *viticulture, grape, which table grapes, export.*

JEL Classification: *JEL Q1;Q10;Q12;Q17*

Elaborat în cadrul Programului de Stat „Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020 - 2023” (cifrul - 20.80009.0807.16)

Introducere

Viticultura este unul dintre sectoarele cheie ale economiei moldovenești înregistrând o tendință progresivă în ultimii ani. Deasemenea, Republica Moldova deține suprafețe impresionate cultivate cu viță de vie, astfel, în anul 2020 suprafața plantațiilor viticole a constituit 121,2 mii ha.

Pentru Republica Moldova, viticultura și vinificația sunt activități cu tradiții vechi, majoritatea populației țării fiind familiarizată cu tehnologiile de cultivare a viței de vie și de prelucrare primară a strugurilor în condiții casnice. Activitățile vitivinicole sunt prezente aproape pe întreg teritoriul țării, sectorul asigurând aproximativ 250 mii le locuri de muncă, ceea ce reprezintă circa 15% din populația activă a Republicii Moldova.

Viticultura pentru struguri de masă este o ramură a complexului vitivinicol, ce avansează în baza legii viei și vinului, Hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea Programului de stat privind restabilirea și dezvoltarea

viticulurii și vinificației în anii 2002-2020”, Programului ramural de dezvoltare a sectorului de producere a strugurilor de soiuri pentru masă în anii 2006-2020, Strategiei de înființare a plantațiilor viticole moderne pentru anii 2010-2015 și viziunii strategice de dezvoltare a sectorului strugurilor pentru masă destinați exportului.

Studiul cunoașterii problemei

Din studiere literaturii de specialitate observăm, că, subiectul ce ține de dezvoltarea și modernizarea sectorului vitivinicol este studiat pe larg. De aceea, scopul cercetării constă în analiza în dinamică a dezvoltării sectorului viticol și evoluția exportului de struguri de masă. Iar pentru realizarea acestui scop a fost analizată evoluția unor indicatori de apreciere a creșterii economice a sectorului vitivinicol din Republica Moldova, în toate tipurile de gospodării și anume: suprafața totală a viței de vie (ha), suprafața viței de vie struguri de masă (ha), recolta globală și recolta medie de struguri (tone), exportul strugurilor de masă (tone).

Material și metodă

Baza informațională a studiului este constituită din acte legislative, baze de date statistice, rapoartele organizațiilor din domeniu, Oficiul Național al Viei și Vinului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, articolele experților din domeniu, totodată informații de pe diferite site-uri.

Perioada analizată a constituit anii 2010 – 2020, iar pentru realizarea scopului prestabilit au fost folosite următoarele metode de cercetare: metoda de comparare, metoda de tabelă și prezentare grafică, etc.

Rezultate și discuții

În condițiile Legii viei și vinului nr. 57-XVII din 10 martie 2006 (articolul 8, alin. 3), viticultura deține un loc bine stabilit în economia națională și este una dintre principalele țări cultivatoare de viță de vie. Viticultura și vinificația reprezintă domenii de importanță strategică, fapt pentru care Republica Moldova a inițiat un proces complex de reformare și modernizare a acestui sector. Totodată, sectorul vitivinicol din țară rămâne a fi creator de locuri de muncă în mediul rural, iar numărul agenților economici care activează în acest domeniu și care sunt înscrși în Registrul Vitivinicol a ajuns la 39182.

Viticultura în Republica Moldova are un nivel înalt de valorificare a terenului agricol cu gradul de înclinare peste 3 grade. Conform Hotărârii Guvernului nr. 418 din 9 iulie 2009 înființarea plantațiilor viticole se efectuează cu material săditor viticol devirozat de categorie biologică autorizată și nu mai jos de categoria „standard”.

Conform datelor Biroului Național de Statistică, suprafața totală a plantațiilor viticole în anul 2020 (în toate categoriile de gospodării) a constituit circa 121 mii ha.

Ponderea plantațiilor viticole pe rod variază între 92-95%. Soiurilor pentru vin le revin circa 80%. Plantații viticole cu struguri de masă, în ultimii ani, înregistrează o stabilitate constantă, constituind în mediu 19,0 mii ha. Ponderea suprafețelor de viță de vie struguri de masă în total suprafețe de vie a constituie circa 15%.

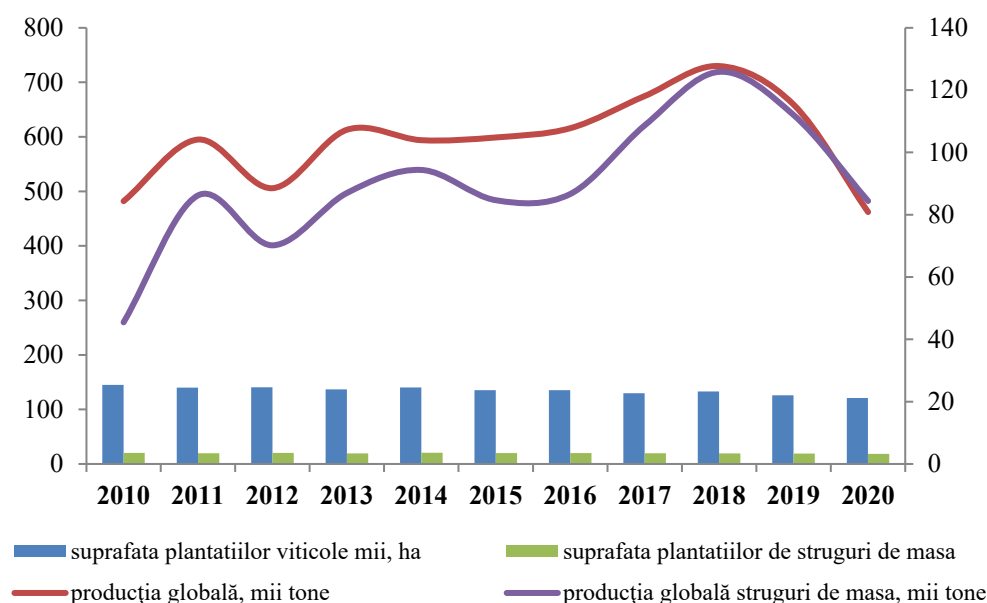

Figura 1. Tendințele evoluției sectorului vitivinicol

Sursa: elaborata de autor, în Baza de date a Biroului Național de Statistică [Accesat 10.04.2022]. Accesibil la: <http://statbank.statistica.md>

În ultimii ani se înregistrează o încetinire a plantării viței de vie, însă, această tendință nu se reflectă asupra plantațiilor de struguri de masă. Acest

aspect este condiționat de cererea mare a strugurilor de masă, politicii de susținere din partea statului, în ce privește suportul constant atât la plantare, cât și la infrastructura postrecoltare.

În Registrul soiurilor de plante al Republicii Moldova sunt înregistrate circa 73 soiuri de struguri de masa (Perla de Csaba, Muscat Iantarnîi, Ranii Magaracia, Cardinal, Regina Viilor, Chasselas dore, Leana, Ialovenschi Ustoicevîi, Coarna Neagră, Alb de Suruceni, Moldova, Muscat de Hamburg etc.).

Însă, o atenție deosebită îi se acordă soiului Moldova, prin treseturile sale gustative și aspectul său. Astfel, soiul Moldova ocupă mai mult de 50% privit în ansamblu pe republică. Totodată, o atenție sporită se acordă acestui soi și la înființarea plantațiilor noi, astfel, deținând în mediu circa 70% în ponderea acestora.

Acest soi de struguri de masă, soiul ”Moldova”, se cultivă preponderent în zona de Sud, unde sunt concentrate cca 56% din totalul plantațiilor, în zona Centru, circa 43%, și doar circa 1% din suprafețele de struguri de masă ”Moldova” sunt în zona de Nord. Concentrarea acestor plantații în raioanele de sud se explică prin faptul că în această zonă strugurii de masă reușesc să se matureze bine și să obțină calități organoleptice mai bune. În cazul soiurilor de masă o recoltă de calitate înaltă se obține pe terenurile bine încălzite, cu soluri fertile și ușoare, bine aerate, cu conținut înalt de humus și azot.

Conform datelor statistice, în anul 2020 suprafața plantațiilor viticole de soiuri struguri de masă a constituit 18,5 mii ha, deținând o pondere în structura plantațiilor viticole de cca 15%. Plantațiile viticole cu struguri de masă, în ultimii ani, înregistrează o stabilitate, constituind în mediu 19,0 mii ha.

Cercetările efectuate și analiza datelor indică, că în medie, în dinamică, în perioada aa. 2010-2020, recolta de struguri de masă este în creștere cu 5,6%. Cantitatea totală de producție de struguri a fost relativ stabilă, menținând-se la un nivel de aproximativ 600 mii de tone pe an, iar producția de struguri de masă a crescut de la 66,3 mii de tone în 2010 până la 112 mii de tone în 2019, productivitatea plantațiilor fiind de 6,2 t/ha. În anul 2020, recolta de struguri de masă a fost afectată de condițiile climaterice, astfel recolta de struguri a fost cea mai modestă din ultimii ani și a constituit 84,4 mii tone.

**Tabelul 1. Producția și exportul de struguri de masă, mii de tone
 din Republica Moldova (în toate tipurile de gospodării)**

Indicatorul	Anul										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Recolta totală de struguri de masă, mii/tona	66,3	86,2	70,2	87	94,4	84,7	86,7	109	126	112	84,4
Pondereea producție de struguri de masă în suma totala de struguri, %	14,3	15,7	12,3	14,2	15,8	14,1	14,1	16,2	17,3	17	18
Recolta medie la q/ha	2,57	5,07	4,09	5,02	5,14	4,72	4,72	5,91	6,93	6,21	4,82
Exportul strugurilor de masă, mii tone	27,7	31,5	30,5	37,5	50,4	47,5	51,4	80,2	48,2	62,7	41,3

Sursa: Elaborată de autori cu utilizarea Bazei de date a Biroului Național de Statistică

Balanța utilizării strugurilor de masă este pozitivă și demonstrează un ritm stabil de creștere a volumelor de struguri destinate exportului. Conform datelor analizate, exportul strugurilor de masă pentru perioada anilor 2010-2020 variază de la 27,7 mii tone (2010) la 41,3 mii tone (2020). Exportul strugurilor din recolta anului 2020 a fost extrem de problematică, recolta fiind puternic afectată de condițiile nefavorabile, în special de secetă.

Republica Moldova a început să înregistreze progrese în domeniul exportului strugurilor de masă, care sunt solicitați acum în peste 30 de țări ale lumii. Exporturile strugurilor de masă, atât către piețele UE, cât și CSI, cresc. Pentru a menține această tendință pozitivă și stabilitate a livrărilor de export, este important de a continua diversificarea piețelor și dezvolta eficiența sectorului strugurilor de masă. Și acest fapt se explică prin interesul sporit față de producția de calitate.

Una din principalele piețe a strugurilor moldovenești este Federația Rusă, care deține cea mai mare pondere în exportul total de struguri și anume circa 41%. Pe locul doi este situată Ucraina ce deține o pondere de 12,4% din exportul total. În cadrul UE, principală piață de desfacere este România, unde, au fost exportate cca. 17,4 mii tone sau 28% din volumul total, aceasta fiind urmată de Polonia cu o pondere de 2,4% din volumul total și Letonia etc.

În geografia exporturilor, pentru anul 2020, s-au remarcat 2 țări în care au fost livrați strugurii moldovenești: Arabia Saudită (42 de tone), Suedia (19 tone).

**Tabelul 2. Principalele piețe de desfacere a strugurilor de masă,
tone în anii 2019-2020**

Țara	2019	2020
Albania	19	0
Arabia Saudită	0	42
Belarus	5318	1923
Bosnia și Herțegovina	312	40
Cazahstan	39	19
Croația	1961	162
Emiratele Unite Arabe	9	0
Estonia	158	115
Federata Rusă	25386	19946
Franța	22	15
Georgia	20	0
Germania	6	57
Irak	2077	327
Letonia	870	498
Lituania	77	16
Marea Britaniei	14	0
Mongolia	453	270
Olanda	18	0
Oman	16	0
Polonia	1487	1759
Republica Kosovo	19	0
România	17388	11473
Serbia	98	0
Slovacia	48	0
Spania	116	139
SUA	16	0
Suedia	0	19
Turcia	794	180
Ucraina	7813	4330

Țara	2019	2020
Ungaria	10	45
TOTAL	62735	41299

Sursa: Conform datelor, <https://comtrade.un.org/data/>

Conform datelor Comtrade, observăm că principala piață pentru strugurii de masă din Republica Moldova este Federația Rusă, dar în ultimii ani înregistrăm o dezvoltare constantă a comerțului cu struguri și cu țările UE. Comerțul internațional are un rol important în dezvoltarea activității sectorului viticol a strugurilor de masă, în țările care importă cele mai mari și stabile cantități de struguri. Observăm că, exportul strugurilor de masă înregistrează în ultimul timp piețe tot mai diversificate și acest lucru se explică prin interesul sporit. Producătorii și exportatorii de struguri de masă trebuie permanent să diversifice piețele pentru a putea identifica piețe cu cele mai avantajoase prețuri și minimiza riscurile în comerțul internațional.

Concluzii

Sectorul vitivinicol este și va rămâne unul important, iar strugurii și vinul de înaltă calitate sunt cartea de vizită a țării noastre, recunoscută pe plan internațional.

Pentru dezvoltarea durabilă și evoluției pozitive a sectorului strugurilor de masă, este necesar de:

- implementat tehnologii noi, inovații, mecanisme și practici internaționale.
- asocierea fermierilor producători de struguri de masă în asociații pentru promovarea/apărarea intereselor și cooperarea ce va permite comercializarea strugurilor în condiții mai avantajoase.
- efectuarea investițiilor în infrastructura de procesare și operații post-recoltare prin crearea depozitelor frigorifice, astfel creându-se condiții de comercializare a strugurilor în perioada rece și obținerea unui preț avantajos;
- specializarea producătorilor de struguri de masă în această cultură;
- aplicarea și utilizarea tehnologiilor specializate la producerea strugurilor de masă.

Referințe bibliografice

- [1]. Legea viei și vinului nr.57 din 10.03.2006. //Monitorul Oficial, nr. 75-78, din 19.05.2006
- [2]. Hotărârea Guvernului nr. 418 din 09.07.2009 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice, producerea, certificarea, controlul și comercializarea materialului de înmulțire și săditor viticol. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 112-114, din 17.07.2009
- [3]. Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Moldova 2014 – 2020. Disponibil:
- [4]. http://calm.md/public/files/documente/1Strategia_dezvolt.agricult_si_a_mediului_rural_2014-2020.PDF
- [5]. Vacarciuc, L. Vinul: alte ramuri, alte dimensiuni: Compediu oenologic. Chișinău, 2015. 608 pag. ISBN 978-9975-53-577-9.
- [6]. Georgescu M., Baniță P., Jianu L. Viticultura special. Partea I-a, București, 1979. 335 p., 50.
- [7]. Timofte, E.; Iațișin, T. Cereteu, R. (2019). Analiza nivelului de dezvoltare și creștere economică a sectorului vitivinicol din Republica Moldova. Publicat în materialele Conferința internațională științifico-practică „Creșterea economică în condițiile globalizării: bunăstare și incluziune socială”, ediția a XIV-a. Chișinău: INCE, 2019, pag. 252. ISBN 978-9975-3305-4-1.
- [8]. Iațișin, T. Proiect investițional model – înființarea plantațiilor viticole și producerea strugurilor de masă de calitate: cazul Moldova-prim. Chișinău: INCE, 2020-108 p. ISBN 978-9975-3463-6-8
- [9]. Iațișin, T. Sectorul vitivinicol în aspect socio-economic. Universitatea de studii europene Analele Științifice din Moldova. ISSN 2435-1114, Chișinău, 2013.
- [10]. Moldova’s export of table grapes: the key to success of Costesti village. <https://east-fruit.com/en/exclusive/moldovas-export-of-table-grapes-the-key-to-success-of-costesti-village/>
- [11]. Marketingul strugurilor de masă necesitate vitală pentru dezvoltarea și accesarea garantată a piețelor. [Accesat 10.04.2022]. Accesibil la: <http://lider-agro.md/?p=2820>
- [12]. Baza de date a Biroului Național de Statistică [Accesat 10.04.2022]. Accesibil la: <http://statbank.statistica.md>
- [13]. UN Comtrade Database [Accesat 10.04.2022]. Accesibil la: <http://comtrade.un.org.data>